

Ștefan NAUBAUER

Legea organizării și exercitării profesiei de avocat

**Explicații teoretice și practice
(articolele 1-27)**

- Ediția a III-a, revăzută și adăugită -

Ștefan Naubauer

Legea organizării și exercitării profesiei de avocat

**Explicații teoretice și practice
(articolele 1-27)**

- Ediția a III-a, revăzută și adăugită -

**Universul Juridic
București
-2023-**

Cuvânt introductiv

Încă din perioada stagiaturii mele în avocatură am început documentarea pentru prima analiză cu caracter monografic¹⁾ ce a avut ca obiectiv comentarea modificărilor aduse Legii nr. 51/1995 prin Legea nr. 255/2004. La scurt timp de la publicare, această lucrare s-a bucurat de atenția juriștilor preocupați de aprofundarea și înțelegerea problemelor de interpretare în legătură cu aplicarea legii avocaților, fiind inclusă în bibliografia examenului de definitivare în profesia de avocat.

Motivul care m-a determinat să scriu ediția întâi a lucrării de față – lansată cu prilejul Congresului avocaților organizat la finele lunii martie 2013 – s-a întemeiat pe realitatea că, până la acel moment, Legea nr. 51/1995 nu fusese încă analizată sistematic, prin prisma modificărilor intervenite în timp asupra dispozițiilor sale. Am reușit să finalizez comentariul primelor 28 de articole (în prezent 27, conform renumotării la republicarea din anul 2018), însă, datorită conexiunilor dintre texte, am considerat util să explic și reglementarea existentă în alte articole din Lege, cu scopul de a facilita înțelegerea lor sistematică, inclusiv prin raportare la prevederile Statutului profesiei de avocat și ale Codului deontologic.

Am sperat că voi reveni mai curând cu o ediție revăzută și adăugită, dar tumultul vieții profesionale nu mi-a lăsat răgazul necesar pentru finalizarea ei, fiind nevoit să amân succesiv proiectul editorial. Publicarea ediției a doua s-a realizat în septembrie 2021 și a coincis fericit cu împlinirea a 190 de ani de la constituirea primului Corp de avocați „orându-i la Divanurile din București” în septembrie 1831. Ediția secundă a fost mult îmbogățită – prin filtrul experienței acumulate –, valorificând adnotările pe care le-am făcut în decursul anilor pe marginea comentariilor inițiale și reunind opiniile mele de actualitate exprimate încă din anul 2004, o bună parte a lor fiind aduse atunci pentru prima dată în lumina tiparului.

Prezenta ediție – revizuită, dezvoltată și actualizată – marchează împlinirea unui deceniu de la prima publicare a lucrării. În cuprinsul acestei ediții jubiliare am tratat majoritatea aspectelor importante reglementate de Legea nr. 51/1995, cu observarea actelor normative modificate adoptate între timp, inclusiv recentelegi nr. 32/2023,

¹⁾ Comentariile noului cadru legal privind profesia de avocat, carte publicată în coautorat cu Tiberiu Savu la aceeași prestigioasă editură – Universul Juridic –, în anul 2004.

nr. 50/2023 și nr. 89/2023: principiile fundamentale; activitățile ce pot fi realizate de avocați; formele și modalitățile de exercitare a profesiei; existența, repartizarea teritorială și funcționarea barourilor; situația avocaților străini; nedemnitățile, incompatibilitățile și interdicțiile; primirea în profesie; stagiul profesional; dobândirea calității de avocat definitiv; tabloul avocaților; exercitarea ilegală a avocaturii; suspendarea și încetarea calității de avocat.

Îmi mențin convingerea că, prin abordarea interprofesională, lucrarea poate fi utilă nu doar avocaților, ci și altor practicieni ai dreptului. Totodată, explicațiile vor ajuta la studierea textelor Legii nr. 51/1995 de către cei care se pregătesc în vederea susținerii examenelor de primire în avocatură și absolvire a Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților.

La ceas aniversar, deplina mea mulțumire rămâne în speranța de a fi reușit să ofer soluții și să aduc mai multă lumină în deslușirea unor chestiuni dificile aflate încă într-o zonă obscură a reglementării celei mai importante profesii juridice libere.

Stefan Naubauer

Capitolul I

Dispoziții generale

ARTICOLUL 1

(1) Profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome, în condițiile prezentei legi și ale statutului profesiei.

(2) Profesia de avocat se exercită numai de avocații înscrși în tabloul baroului din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumită în continuare U.N.B.R.

(3) Constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare ale acestora sunt nule de drept. Nulitatea poate fi constatată și din oficiu.

EXPLICAȚII:

1. Primul alineat al art. 1 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat¹ (în continuare, *Legea*) consacră principiile *libertății, independenței și autonomiei* exercitării profesiei de avocat². Textul se coroborează cu dispozițiile art. 48 alin. (1) din Lege,

¹ Republicată în M. Of. nr. 440 din 24 mai 2018, cu modificările și completările aduse prin: Legea nr. 46/2019 privind modificarea art. 61 alin. (1) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 191 din 11 martie 2019); Legea nr. 142/2019 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 598 din 19 iulie 2019); Legea nr. 100/2020 privind completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 579 din 1 iulie 2020); Legea nr. 184/2021 privind modificarea art. 16 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 658 din 2 iulie 2021); Legea nr. 32/2023 privind modificarea art. 14 lit. a) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 36 din 12 ianuarie 2023); Legea nr. 50/2023 privind modificarea art. 20 alin. (5) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 186 din 6 martie 2023); Legea nr. 89/2023 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (publicată în M. Of. nr. 310 din 12 aprilie 2023).

² Șt. Naubauer, *Principiile fundamentale ce guvernează exercitarea profesiei de avocat în România*, în *Pandectele Române* nr. 4/2010, pp. 66-67.

conform cărora profesia de avocat este organizată și funcționează în baza *principiului autonomiei*, în limitele competențelor prevăzute în această lege, precum și cu dispozițiile art. 49 alin. (2) din Lege corelat cu art. 63 alin. (1) și art. 64 alin. (1) teza întâi din Statutul profesiei de avocat³ (în continuare, *Statutul*) care prevăd că baroul are personalitate juridică, patrimoniu și buget propriu.

Statutul declară la art. 6 alin. (1) că *libertatea și independența profesiei de avocat* sunt principii în baza cărora avocatul promovează și apără drepturile, libertățile și interesele legitime ale clienților, aceste principii definind statutul profesional al avocatului și garantând activitatea sa profesională. Același act normativ secundar prevede, la art. 4 alin. (1), că profesia de avocat este organizată și funcționează în baza principiului *autonomiei și descentralizării*, în condițiile prevăzute de Lege și Statut. Tot în Statut se menționează, la art. 62, că *independența profesiei, autonomia baroului și exercitarea liberă a profesiei de avocat* nu pot fi îngrădite sau limitate prin actele autorităților administrației publice, ale instanțelor judecătorești, ale Ministerului Public sau ale altor autorități, decât în cazurile și în condițiile expres prevăzute de lege.

Reținem și dispozițiile art. 17 alin. (2) din Codul deontologic al avocatului român⁴: avocatura ca profesie juridică, pentru asigurarea independenței proprii și a fiecărui avocat⁵ în parte, este ferită de intervenționismul statului, atât în reglarea internă a profesiei, cât și în activitatea desfășurată de fiecare avocat.

1.1. Avocatura este o profesie liberă, prin care se înțelege profesia exercitată de o persoană pe cont propriu, fără a fi angajată permanent într-o instituție sau întreprindere⁶. Din această trăsătură fundamentală

³ Adoptat prin Hotărârea Consiliului U.N.B.R. nr. 64/2011 și publicat în M. Of. nr. 898 din 19 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ Adoptat prin Hotărârea Consiliului U.N.B.R. nr. 268/2017 și publicat la adresa: https://www.unbr.ro/wp-content/uploads/2017/09/01-Hotarare-Consiliu-268-2017_aprobare-Cod-deontologic_comunicata.pdf.

⁵ A se vedea *infra*, explicațiile art. 2 alin. (1) din Lege.

⁶ *Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 855. Nu poate fi reținută opinia în sensul că «Sintagma „profesie liberă” sugerează, a contrario, și existența unor profesii care nu sunt libere, ceea ce ar reprezenta muncă forțată sau obligatorie, cu violarea art. 4 din Convenția europeană a drepturilor omului și a art. 42 din Constituția României, republicată.» – C.-L. Popescu, *Legalitatea, continuitatea și unicitatea ordinului profesional al avocaților din România. Partea I*, în *Curierul Judiciar* nr. 1/2007, p. 36, nota de subsol nr. 4.

decurge libertatea avocatului în exercitarea profesiei sale: avocatul este *liber* să își aleagă, să schimbe și să dispună în tot sau în parte de forma de exercitare a profesiei, în condițiile prevăzute de Lege și de Statut [art. 6 alin. (2) din Statut]; avocatul este *liber* să opteze și să își schimbe în orice moment opțiunea pentru una dintre formele de exercitare a profesiei prevăzute de Lege⁷ [art. 182 alin. (1) din Statut]; în exercitarea profesiei, avocatul *nu poate fi supus niciunei restricții, presiuni, constrângeri sau intimidări* din partea autorităților sau instituțiilor publice ori a altor persoane fizice sau juridice [art. 7 alin. (3) teza întâi din Statut] etc.

Este locul aici să subliniem și o altă caracteristică esențială a avocaturii, aceea de profesie *liberală*⁸, în sensul⁹ că *depinde de un ordin*¹⁰, *de un organism profesional, remunerarea în cadrul său neavând caracter comercial*. De altfel, însăși Curtea Constituțională a considerat *fundamental* principiul potrivit căruia „profesia de avocat este o profesie *liberală* și independentă” (s.n.)¹¹.

1.2. Independența profesiei de avocat¹² presupune organizarea și funcționarea ei *în afara oricărei imixtiuni din partea statului*¹³. Independența funcțională a avocaturii, ce se manifestă în raporturile cu organele statale¹⁴, nu trebuie însă confundată cu independența avocatului¹⁵, aceasta din urmă decurgând din cea dintâi¹⁶.

⁷ A se vedea *infra*, explicațiile art. 5 alin. (1) din Lege.

⁸ F.I.A. Baias, *Principiile profesiei de avocat în lumina dispozițiilor Legii nr. 51/1995*, în Dreptul nr. 10-11/1995, p. 36.

⁹ *Le petit Larousse*, Ed. Larousse, Paris, 1994, p. 599.

¹⁰ În accepția de Corp profesional.

¹¹ Decizia nr. 45/1995, publicată în M. Of. nr. 90 din 12 mai 1995.

¹² Cu ocazia deschiderii conferinței avocaților din Paris, la 21 noiembrie 1887, decanul Émile Durier sublinia că „Independența este cel mai important privilegiu al profesiei noastre, constituind condițiunea ei esențială.” – D.C. Popescu, *Conferența avocaților*, în ziarul (devenit ulterior revistă) Dreptul nr. 86 din 10 decembrie 1887, p. 682.

¹³ F.I.A. Baias, *Principiile profesiei de avocat în lumina dispozițiilor Legii nr. 51/1995*, *cit. supra*, pp. 29 și 32.

¹⁴ T.C. Briciu, în D. Oancea (coordonator), *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat. Comentariu pe articole*, ediția 2 – revăzută și adăugită –, Ed. C.H. Beck, București, 2019, p. 10.

¹⁵ F.I.A. Baias, *Principiile profesiei de avocat în lumina dispozițiilor Legii nr. 51/1995*, *cit. supra*, p. 32.

¹⁶ A se vedea *infra*, explicațiile art. 2 alin. (1) din Lege.